OG‘IZ BO‘SHLIG‘I TO‘LIQ TISHSIZLIGI BO‘LGAN BEMORLARDA IMPLANTLAR O‘RNATISH UCHUN BEMORNI TAYYORLASH

Xalilova Maftunaxon Akmaljon qizi
Central Asian Medical University, Ordinator

Annotatsiya: To‘liq tishsizlik bemorning chaynash, nutq, estetik ko‘rinish va hayot sifatiga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Implantlarga tayangan ortopedik davolash bunday bemorlarda funksional va estetik reabilitatsiyaning samarali usullaridan biridir. Davolash muvaffaqiyati bemorni implantatsiyaga to‘g‘ri tayyorlash, umumiy va mahalliy holatni baholash, suyak to‘qimasi hajmi hamda sifatini aniqlash va individual davolash rejasini tuzishga bog‘liq.

Kalit so‘zlar: to‘liq tishsizlik, dental implantatsiya, alveolyar suyak, CBCT, protezlash, bemorni tayyorlash.

Og‘iz bo‘shlig‘ining to‘liq tishsizligi stomatologiyada muhim klinik muammolardan biri hisoblanadi. Tishlarning uzoq muddat davomida yo‘qligi alveolyar o‘simtaning rezorbsiyasi, chaynash samaradorligining pasayishi, yuzning pastki qismi balandligining kamayishi va yumshoq to‘qimalar profilining o‘zgarishiga olib kelishi mumkin.An’anaviy to‘liq olinadigan protezlar barcha bemorlarda ham yetarli fiksatsiya va barqarorlikni ta’minlamaydi. Shu sababli dental implantlar asosida olinadigan yoki olinmaydigan protez konstruksiyalaridan foydalanish to‘liq tishsiz bemorlarni reabilitatsiya qilishda keng qo‘llanilmoqda. Biroq implantatsiyadan oldingi tayyorgarlik davolashning asosiy bosqichlaridan biri hisoblanadi.

Bemorni tayyorlash, avvalo, batafsil anamnez yig‘ishdan boshlanadi. Bemorning umumiy sog‘lig‘i, surunkali kasalliklari, qabul qilayotgan dori vositalari, allergik holati, chekish odati va ilgari o‘tkazilgan jarrohlik muolajalari aniqlanadi. Qandli diabet, yurak-qon tomir kasalliklari, qon ivish tizimi buzilishlari va suyak metabolizmiga ta’sir qiluvchi kasalliklar alohida e’tiborni talab qiladi.

Mahalliy klinik tekshiruvda alveolyar o‘simtaning shakli va balandligi, shilliq qavatning holati, vestibulaning chuqurligi, jag‘lararo munosabat va chaynash mushaklari faoliyati baholanadi. Eski protezlardan foydalanadigan bemorlarda protez maydoni va yumshoq to‘qimalardagi o‘zgarishlar ham tekshiriladi.Radiologik diagnostika implantatsiyani rejalashtirishda muhim o‘rin tutadi. Panoramik rentgenografiya dastlabki ma’lumot berishi mumkin, ammo konus-nurli kompyuter tomografiyasi alveolyar suyakning balandligi, kengligi, morfologiyasi va muhim anatomik tuzilmalar bilan munosabatini uch o‘lchamli baholash imkonini beradi. Pastki jag‘da mandibulyar kanal, yuqori jag‘da esa maksillyar sinus va burun bo‘shlig‘ining joylashuvi alohida hisobga olinadi.To‘liq tishsiz bemorlarda alveolyar suyak rezorbsiyasi ko‘p uchraydi. Suyak hajmi yetarli bo‘lmagan holatlarda implantatsiyadan oldin yoki implantatsiya bilan bir vaqtda suyak augmentatsiyasi, sinus-lifting yoki boshqa rekonstruktiv muolajalar zarur bo‘lishi mumkin.

Bemorning og‘iz gigiyenasi ham implantatsiyadan oldin yaxshilanishi kerak. Shilliq qavatdagi yallig‘lanish o‘choqlari, stomatit, zamburug‘li zararlanishlar yoki boshqa patologik holatlar oldindan davolanadi. Implantlar o‘rnatilgandan keyingi parvarish bo‘yicha bemorga tushuntirish berish ham muhim ahamiyatga ega.Davolash rejasi protezlashning yakuniy maqsadiga qarab tuziladi. Implantlarga tayangan olinadigan overdenture yoki to‘liq fiksatsiyalangan protez tanlanishi mumkin. Implantlarning soni, joylashuvi va burchagi suyak holati hamda kelajakdagi ortopedik konstruksiyaga mos ravishda belgilanadi.Zamonaviy raqamli texnologiyalar CBCT ma’lumotlarini intraoral yoki laborator skanerlash bilan birlashtirish imkonini beradi. Virtual rejalashtirish va jarrohlik shablonlaridan foydalanish implantlarni protezga yo‘naltirilgan holda aniq joylashtirishga yordam beradi.

Og‘iz bo‘shlig‘i to‘liq tishsizligi bo‘lgan bemorlarni implantatsiyaga tayyorlash kompleks va individual yondashuvni talab qiladi. Umumiy sog‘liq holatini baholash, alveolyar suyak hajmi va sifatini aniqlash, og‘iz bo‘shlig‘idagi patologik holatlarni bartaraf etish va kelajakdagi

protez konstruksiyasini oldindan rejalashtirish muhim hisoblanadi. CBCT, raqamli skanerlash va virtual rejalashtirishdan foydalanish implantatsiyaning aniqligi va xavfsizligini oshiradi. To‘g‘ri tayyorgarlik implantlarning barqarorligini, protezning funksional samaradorligini va davolashning uzoq muddatli natijalarini yaxshilaydi.

Adabiyotlar ro’yxati:

1. Misch C. E. Contemporary Implant Dentistry. 3rd ed. Mosby Elsevier, 2008.
2. Buser D., Sennerby L., De Bruyn H. Modern implant dentistry based on osseointegration: 50 years of progress. Periodontology 2000. 2017;73(1):7–21.
3. Bornstein M. M., Scarfe W. C., Vaughn V. M., Jacobs R. Cone beam computed tomography in implant dentistry: a systematic review. International Journal of Oral & Maxillofacial Implants. 2014;29 Suppl:55–77.
4. Gallucci G. O., Hamilton A., Zhou W., Buser D., Chen S. Implant placement and loading protocols in partially and completely edentulous patients. Clinical Oral Implants Research. 2018;29 Suppl 16:106–134.